

4. del

De unges vilkår i døgninstitutioner

af Susan Hammerich, Lene Bech og Bent Sørensen

1. En lækker røv
2. Forbudte lege
3. Forelskelse, nøgenhed og kærestebesøg
4. Pædagogers manglende åbenhed
5. Pædagogers manglende respekt for de unges privatliv
6. Nogle af de unges sex-problemer
7. Forbudt kærlighed
8. Normer og fordomme hos de unge og pædagogerne

Følgende kapitel handler bl. a. om en ungdomspension og et skolehjem, og er et uddrag af et speciale, »En seksualkritisk anti-pædagogik«, af Susan Hammerich, Lene Bech og Bent Sørensen.

Jeg bringer samtaler med de unge i uddrag, henholdsvis fra skolehjemmet og ungdomspensionen. I dette kapitel har jeg også medtaget nogle af de studerendes kommentarer, evalueringer og konklusioner uden at jeg har kunnet redegøre for alt det materiale, som konklusionerne bygger på.

Jørgen Rasmussen

Karakteristik af institutionsanbragte unge

af Susan Hammerich, Lene Bech og Bent Sørensen

De unge, som anbringes på skole-/behandlingshjem og ungdomspensioner kommer tit fra problematiske familieforhold. Nogle af disse unge har ikke oplevet den stabilitet og tryghed, som er nødvendig for deres identitetsudvikling – og derfor er de meget jeg-svage. De kan ikke overskue deres egen situation og har meget svært ved at arbejde målrettet på deres fremtid. Men de har heller ingen fremtid eller meget få oplevelser og erfaringer, som styrker dem i troen på en fremtid.

Samvær med jævnaldrende er overfladisk og perifert – og det er sjældent, at de har rigtig gode og tætte venner. De søger kammerater i småkriminelle miljøer, hvor de opnår et gruppetilhørsforhold, og så ruller lavinen, og de bliver fastlåste i en ond cirkel.

På ungdomspensioner kommer også en anden gruppe unge. De er meget selvstændige, og har ikke kunnet indordne sig under forældrenes krav, normer m. m. De tænker og handler meget målrettet for at opnå en uafhængighed af voksnes meninger og indblanding.

4.1. En lækker røv

Ungdomspension

En 17-årig ung mand på en ungdomspension fortæller:

Jeg synes ikke, pædagogerne skal vide alt om os. Der er kun én pædagog, jeg kan snakke med, og han lover ikke at skrive det i dagbogen til de andre pædagoger.

En privatsag

Jeg var den, der først blev udviklet, og de andre kaldte mig for »tyrepik« og den slags skældsord, og det var hårdt. Min mor var meget interesseret i, hvordan jeg udviklede mig, så vi fik en masse gode snakke. Men vi snakkede aldrig om at onanere, og jeg følte mig enormt nærgået, da min mor fandt en plet på lagenet, og ville snakke om det. Det kom ikke hende ved, det er mit helt privat.

Åbenhed

Jeg legede mine egne lege, da jeg var 2-7 år gammel. Jeg var meget fascineret af min røv og havde det dejligt. Men jeg havde mareridt om natten, hvor jeg drømte, at min mor tvang mig til at bukke mig ned, så en stor mand kunne æde min røv. Det gjorde ikke ondt, og det blødte heller ikke, og der voksede bare en ny røv frem. – Jeg har aldrig turdet fortælle det her til nogen.

Jeg har ikke noget imod homoseksuelle, og jeg kan godt føle mig seksuelt tiltrukket af fyre, men jeg har ikke været forelsket i nogen. Hvis jeg sku' blive forelsket, sku' det være i en enormt sød og sympatisk fyr, lige som hvis det var en pige. Det kan godt være, at jeg møder sådan en en dag.

Jeg har svært ved at forstå, at pigerne kunne blive forelsket i mig. Jeg kunne godt li' mig selv, men jeg ku' ikke forstå, at piger kunne lide drenge.

Første gang, jeg var i seng med hende, jeg kommer sammen med nu, kunne jeg ikke finde hullet, – det var nedtur for os begge to, og vi lagde os bare til at sove. Næste dag snakkede vi om det, og nu går det meget godt.

4.2. Forbudte lege

Ungdomspension

En 17-årig kvinde på ungdomspension kommer fast sammen med en fyr på 19 år. Hun fortæller:

Forbudte lege i hjemmet

Jeg kan huske engang, hvor min søster og jeg var hjemme hos to legekammerater, og vi legede doktorlege. Den ene pige havde taget blusen af, og min søster lagde øret til hendes bryst for at lytte, og så kom deres forældre og sagde, at det måtte vi ikke lege, og hvis vi ikke stoppede, skulle vi gå hjem

med det samme. Bagefter kaldte vi det for forbudte lege, og sørgede altid for ikke at blive opdaget.

Forbudte lege i børnehaven

Jeg kan også huske, at jeg havde en kæreste i børnehaven, og så gik vi ind i et legehus og tog alt tøjet af og legede, at vi bollede. – Men da vi havde taget alt tøjet på, og kom ud på legepladsen igen, sagde pædagogerne, at vi ikke skulle lege den leg. Vi skulle vente, til vi blev større. Vi skammede os ikke, men de forbudte lege i børnehaven opstod den dag.

Fascineret af piger og drenge

i 5. klasse var jeg sammen med en pige, hvor vi kælede uden tøj på – det var også lækkert. Jeg bliver lige så fascineret af piger som af drenge, og har ikke noget imod at være sammen med piger.

Kønsadskillelse

Jeg fik seksualundervisning i 7.-8. klasse på skolen. Vi havde gymnastik sammen med drengene, men vi klædte om hver for sig. Så en dag sagde lærerne, at pigerne skulle være sammen med frøkenen, og drengene sammen med læreren. Det syntes vi var mystisk.

4.3. Forelskelse, nøgenhed og kærestebesøg

Unge og voksne / skolebehandlingshjem

Et forsøg på åben snak.

En samtale som Bent, Susan og Lene har haft sammen med flere unge kvinder og mænd på et skolebehandlingshjem:

Susan: Hvis man nu er ked af det i forbindelse med en fyr, kan du så sige det til en af pædagogerne:

Jan: Næ, jeg gider bare ikke. De har ikke noget med det at gøre.

Nøgenhed

Bent: Har I set pædagogerne her på stedet nøgne: Går I i bad med dem, eller hvad?

Jan: Ja, med lærerne efter gymnastiktimerne. (Samme køn, J.R.).

Bent: Ville det være et problem for jer piger at bade sammen med drenge, og omvendt?

Jan: Vi må ikke.

Helle: Jeg kender nogen, som har gjort det, nogen, der kom sammen. Vi er tre piger, der også har gjort det.

Om at låse døren

Lene: Har I det sådan, at I kan låse døren? Og banker pædagogerne altid på, før de går ind?

Tanja: Ja, nogle gange. For det meste vader de bare ind.

Lene: Hvordan har I det med det?

Helle: De vil ikke have, at vi kommer ind til dem uden at banke på, for så flipper de helt ud, fordi vi slet ikke har noget at gøre derinde. Det er strengt. Det er jo vores værelse!

Kærestebesøg

Lene: Hvad så når I har en kæreste, må I så sove sammen?

Helle: Det er kun, hvis kæresten er her fra institutionen. Hvis det er en udefra, må de ikke sove her, heller ikke i week-enden.

Porno og onani

Lene: Jeg tænkte på, når I onanerer, bruger I pornoblade?

Mikkel: Der er jo mange, der har piger hængende på værelserne, og så tror mange, at det er for det, men det er kun fordi man jo kan li' at se på dem.

Susan: Onanerer du?

Daniel: Det gør jeg.

Susan: Tænker du på en pige eller hvad sker der?

Daniel: Det er forskelligt.

Mikkel: Det kan være, at det kommer af at læse blade, eller hvis jeg tænker på piger.

Sexoplevelser med ældre

Bent: Er der nogen af jer, der har haft seksuelle oplevelser med nogen, som var betydeligt ældre end jer selv?

Lina: Han var 21 år.

Bent: Kunne du mærke, at han havde flere erfaringer end dine jævnaldrene?

Lina: Ja, det kunne jeg sådan set godt, han havde også været i seng med flere, det ku' jeg godt mærke. Han var mere åben, jeg var lidt genert og sådan noget, fordi han var ældre end mig.

Susan: Var det første gang, du var sammen med én?

Lina: Jeg var sammen med en første gang, da jeg var 8 år. Han var 10. Jeg var ikke i seng med ham, vi kælede bare med hinanden.

Børnelokkere¹

Bent: Kender I nogle såkaldte børnelokkere?

Helle: Der var sådan en ældre mand, hvor alle rødderne kom op til ham og plagede om penge. Det var synd.

Mikkel: Der er jo mange, der tjener penge på sådan en måde der.

Bent: Er I blevet tilbudt penge af ældre mænd?

Jan: Tja ...

Daniel: ... det er jeg.

Bent: Hvordan reagerede du på det?

Daniel: Jeg vidste slet ikke, hvad jeg skulle sige, og så sagde jeg nej.

Bent: Var det ikke lidt fristende med sådan en masse penge?

Daniel: 1000 kr.

Bent: Sagde han det, så sku' du jo ha' sagt ja!

(Fnisen og grinen). Det var sandelig et flot tilbud – Det er mange penge – men det må du selvfølgelig selv om.

Daniel: Men jeg sagde altså nej.

Susan: Det er jo heller ikke pengene, der skal styre det.

4.4. Pædagogers manglende åbenhed

De unge oplever det som uretfærdigt, at de mere eller mindre er tvunget til at fortælle alt om sig selv: »Jeg tror heller ikke, der er mange, der kommer til en pædagog, hvis de har problemer. Her er der meget med, hvis man betror sig til en, så står det i sådan en kasse (døgn-rapport), eller også snakker de sammen. Jeg har kun oplevet en, som ... han er bare sådan, han er ikke som de andre, synes jeg. Han kommer ikke på arbejde som de andre for at få alt at vide. Vi bliver udnyttet på en eller anden måde – og det synes jeg er for dårligt. De udleverer sgu ikke dem selv, det er bare os, der hele tiden skal, for nu bor vi på en ungdomspension, så bliver alt skrevet ned, og så hvis der kommer en vikar hver anden måned, så sætter hun sig bare ned og læser kassen. Så får de alt at vide om, hvad man har lavet. Selv om det selvfølgelig ikke er det hele, men der er alligevel nogle ting. Det er sgu ikke, fordi man er flov over, hvad man har lavet, men ...« (Citat fra pige på 16 år).

1. Litteratur: »Forbrydelse uden offer«, en bog om pædofili. Se »Litteratur og bøger til videre læsning«, side 109.

De unge oplever en kontrast i, at pædagogerne bevidst eller ubevidst ikke fortæller om deres privatliv i samme udstrækning. De mener ikke, at pædagogerne er åbne omkring deres følelser. Et typisk eksempel – mener vi – er at pædagogerne ikke kommer på arbejde, når de har det psykisk dårligt, eller hvis de kommer, tager de en professionel maske på.

Pædagogerne er klar over, at de unge står over for ukendt land i forhold til det seksuelle, og dækker over deres egen usikkerhed og/eller manglende lyst til at snakke med de unge om dette, ved at sige »at de unge ikke er interesseret i deres erfaringer«. Hvilket vi på vores besøg klart oplevede modsat, de unge spurgte meget til de ting, vi har oplevet/erfaret. Vi mener, at dette er bevis på, at de er interesseret i at høre om andres erfaringer, men det kræver dog at de oplever, at man har lyst til at snakke om det, og at man ikke er påtaget ærlig.

4.5. Pædagogers manglende respekt for de unges privatliv

Vi talte med en ung, der syntes, at pædagoger har svært ved at acceptere, at hun kan bruge sine venner til at løse følelsesmæssige problemer, og at hun derfor ikke vil snakke med pædagogerne. Er vi som pædagoger bange for at blive overflødige?

Den unge har klart valgt, at hendes følelsesliv er en del af hende, som hun ikke vil delagtiggøre pædagogerne i. Hun er, ifølge pædagogerne, en velfungerende pige, og hun talte åbent til os om sin seksualitet. Vi mener, at det burde respekteres, at hun har valgt at have et privatliv uden pædagoger.

En anden måde pædagogernes manglende respekt for privatlivet kommer til udtryk er, at pædagogerne går ind på de unges værelser uden at vente på svar. Dette betyder, at de unge aldrig er 100% alene, hvilket de klart udtrykker som et problem, fordi de ikke får ro til evt. at onanere, eksperimentere seksuelt med hinanden, eller til at se og røre ved hinanden. I det hele taget respekterer pædagogerne ikke de unges privatliv. Denne ro er nødvendig for dem, fordi det stadigvæk er tabubelagt at onanere osv. – »drene tror, at de får gule pletter mellem fingrene«, og derfor synes de, at det er flovt at blive opdaget.

4.6. Nogle af de unges sex-problemer

Den seksualvejledning, som de unge får på institutionerne, er overvejende om prævention. De får udleveret noget litteratur, hvor de evt. kan læse om onani, samleje osv., men det bliver generelt ikke debatteret mellem pædagogerne og de unge.

Når pædagogerne ikke kan/vil snakke om disse ting, mener vi, at det hænger sammen med deres egen seksuelle undertrykkelse. Vi oplevede flere gange, at pædagogerne ikke svarede på vores spørgsmål, enten ved direkte at afvise indholdet i det, eller også ved at sænke stemmen, når pointen skulle komme i det, de sagde. (Ikke alle samtaler fra specialet er inkluderet i denne bog).

Pædagogerne mener, at de unge ved, hvad bøsser og lesbiske er for noget, og snakker derfor ikke med dem om det. Et sted var der en pædagog og en ung, som var homo-racistiske, og det fik de lov til at være. Pædagoggruppen mente ikke, der var grund til at tage det eller andre seksuelle problematikker op. Citat: »Vi føler ikke, at der er behov for disse snakke«.

Det kan være, at pædagogerne også undertrykker deres egen seksualitet, når de ikke, trods lyst, laver noget seksuelt uden for deres parforhold/ægteskab. En af dem mente ikke, at noget er seksuelt før man boller, en anden var overbevist om, at der kun findes negative incestforhold.

Pædagogerne er også meget afvisende overfor at gå nøgne/delvis afklædt til og fra badet, bade med de unge og i at lade de unge studere deres kroppe. Den slags bliver der kun en sjælden gang mulighed for, når man er i svømmehal, men så er kønnene opdelt.

Pædagogerne er klare over, at de unge er fremmede i deres egen kroppe, men vil ikke/kan ikke gøre noget for at hjælpe de unge til at acceptere deres kroppe.

En pige vil ikke vise sin krop frem for andre, fordi hun synes, den har mangler. Men mangler i forhold til hvad?! I forhold til idealerne i reklamerne o.lign. Hvis vi var mindre forfængelige og turde vise vores kroppe, som de er, ikke gemt i løsthængende tøj eller snøret ind i stramt, ville denne pige og alle andre opdage, at det er mindretallet – eller meget få – der ser ud som fotomodellerne, og at alle de andre mennesker er lige så »rigtige«.

Nogle unge er så fremmede overfor at se nøgne kroppe, at de nærmest går amok over det, når de endelig ser det. »En pige gik op i limningerne, og en dreng gav sig til at onanere åbenlyst, bare fordi de sejlede forbi en strand med nøgenbadning.¹

De unge er så usikre på hinandens kroppe, hvordan de ser ud, og hvordan de »føles«. De ved ikke, hvad de skal gøre for at kæle med en anden person,

1. Fra specialet – en samtale med pædagogerne, men som ikke er inkluderet hér i bogen.

og for at gøre det rart for ham/hende, derfor går de med mange tanker og spørgsmål, som vi fik lov til at høre om på vores besøg. De tror, at det gælder om at få »pik i hul«, og drengene ved ikke, hvor hullet sidder. Nogle piger ved godt, at de har en klitoris, men ikke, at den kan kæles med, for at opleve en udløsning. De tror, at det gælder om at få pikken op, og hvis de ikke føler noget specielt ved det, tror de og fyrene, at de er frigide.

De unge tør ikke snakke med de voksne om seksuelle problemer. I stedet snakker de med jævnaldrende, som nok i virkeligheden ikke ved mere end dem selv, og derfor bliver det ofte nogle saftige og fantasifulde udredninger, som giver de unge nogle forventninger og nogle krav, som giver dem frygt for ikke at være gode nok, når det kommer til handling – og hermed opstår præstationsangsten.

Et problem for mange piger og for enkelte drenge, er at skelne sex og kærlighed. Det er lækkert, når de to ting forenes, men det kan også sagtens for nogle være lækkert at dyrke de to ting hver for sig. Det har vi voksne stadigvæk problemer med at forstå på grund af de normer, der siger, at man kun har lyst til noget seksuelt sammen med sin partner. Dette er ikke rigtigt, vi mærker alle seksuelle vibrationer overfor måske vildt fremmede mennesker, og så er der kun fordømmene til hindring for, at man ikke tager sådan en seksuel oplevelse med i købet. De, som gør dette, bliver fordømt af resten af befolkningen, fordi de tør leve deres lyster ud.

4.7. Forbudt kærlighed

Ung fyrs interesse for piger under 15 år

(Fra en anden døgninstitution end de hér omtalte, men inkluderet i samme speciale).

Kort referat af sagen: En fyr på 16 år kan ikke finde ud af at være sammen med piger på hans egen alder, og derfor føler han sig meget tiltrukket af 12-13-årige piger, og har haft nogle forhold til disse, men har aldrig bollet med dem eller nogen andre. Pædagogerne fordømmer ham fuldstændig, uden at fortælle ham hvorfor.

Vi mener, at det er almindeligt kendt, at piger generelt er tidligere udviklet end fyre, og at piger derfor er mere interesserede i/tiltrukket af ældre fyre, og omvendt. Vi mener ikke at der – udover straffelovens firkantede paragraffer om sex-samvær – er noget i vejen for, at fyren har dette forhold til pigerne.

Vi synes, at man skal se nuanceret på sådan en sag. Selv om fyren er ældre (3-4 år) end pigerne, kan de jo godt intelligens- og udviklingsmæssigt være på samme trin, og på den måde være lige. Så hvis respekt og tillid, som de beskriver, er til stede i et sådant forhold, er der ingen grund til at forbyde det. Men hvis der er tale om, at fyren tvinger pigerne til noget seksuelt, så er det klart, at det skal stoppes. Og hvis man ikke kan argumentere sig frem til en løsning, som fyren kan forstå, kan loven bruges som sidste udvej – ellers synes vi ikke, den skal bruges i sådanne forhold. Men vi mener, at det er at spille fallit at forbyde forholdet uden ellers at kommentere det.

Vores institutionsbesøg bekræftede os i vores påstande og formodninger om, at pædagoger på grund af deres egen seksuelle undertrykkelse generelt overser og undertrykker de unges seksualitet.

4.8. Normer, fordomme og tabuer hos de unge og hos pædagogerne

Det følgende er blot nogle korte citater og generelle holdninger fra vore institutionsbesøg. Vi har trukket dem frem for at påvise, at der hos pædagoger og de unge hersker en række normer, fordomme og tabuer omkring seksualitet. Vi mener ikke, at disse er specielle for pædagoger og institutionsbragte unge, men at det er de samme holdninger, som præger hele samfundet. *(Det har ikke været muligt at inkludere alt det materiale i specialet, som følgende konklusioner bygger på, J.R.).*

Normer hos de unge:

- Skammer sig over voldtægt, fordi hun mener, den var selvforskyldt.
- »Føler fejl ved sin krop.«
- Hvis piger boller i flæng, er de ludere. Hvis drenge gør det, er det i orden.
- »Det ville se sjovt ud, hvis én på 13-14 år kom sammen med én på 24-25 år.«
- »Man er mere voksen, når man har haft sit første samleje.«
- »Jeg synes, at når man kommer sammen med én, så er det de to.«
- »Strengt at en gift mand med børn går i byen og boller.«

Fordomme hos de unge:

- »Drengene undertrykker deres følelser.«
- De unge tror ikke, at deres bedsteforældre boller.
- »Der har været en vikar, som var bøsse. Mange af drengene var forargede over ham, han skulle i hvert fald ikke røre dem.«
- »Vi kan bolle, når vi er 16-17 år.«
- Mener ikke, at to under 15 år må gå i seng sammen.
(*Juridisk kan børn under 15 år ikke straffes, J.R.*)
- »Når I har bøsset sammen, hvordan finder I så ud af, hvem der er damen?«

Normer hos pædagogerne:

- Kvinder er selvundertrykkende.
- Opfatter ikke drengenes fælles onani i badet som homoseksuelle handlinger.
- »Jeg fortæller selvfølgelig ikke om mit seksualliv, gu' gør jeg ej. Det ville være fuldstændig vanvittigt.«
- »Jeg mener ikke, at der er noget at snakke om vedrørende seksualitet.«
- En pædagog lever ikke sine seksuelle følelser ud i forhold til andre mennesker, fordi han/hun lever i fast parforhold.

Nogle fordomme hos pædagogerne:

- »Hvad er det for noget at være lesbisk?«
(Dvs. at der hér gives udtryk for en negativ holdning til lesbiske, J.R.)
- »Tror ikke, at det forekommer, at unge bliver forelsket i pædagoger.«
- »Blodskamsforhold er syge.«
- »Du kan ikke bilde mig ind, at incestforhold kan opleves positivt af barnet.« (*Fra samtaler med pædagoger, som ikke er inkluderet i nærværende bog, men som findes i det oprindelige speciale, J.R.*)

Tabuer og blufærdighed hos pædagogerne:

- »Nej, det gør vi sgu ikke, nej, nej, det ville aldrig gå – det kommer helt bag på mig.« (*Angående at voksne bader med unge af modsat køn. Iøvrigt er det forbudt jævnaldrende unge af modsat køn at bade sammen, J.R.*)

Seksuelle problemer ifølge de unge selv:

- Stoler ikke på pædagogerne på grund af deres arbejdsform, hvor alt går videre. (Dvs. at en pædagog ikke kan holde på en hemmelighed, J.R.)
- Pædagogerne går ind på værelserne uden at vente på svar.

- Pædagogerne arbejder som på fabrik, vi er et nummer i rækken.
- Pædagogerne virker ikke, som de vil snakke privat.
- Der er ingen støtte fra pædagogerne, hvis man er bøsse eller lesbisk.
- »Jeg føler, at jeg har fejl ved min krop.«
- Ingen oplysning af seksuelle problematikker her på institutionen.
- Ingen hjælp til bearbejdelse af konkret voldtægtssag.
- Forhold mellem en ung fyr og en 50-årig mand. (Se side 91).
- Må ikke selv klare problemerne sammen med veninderne eller fyren.
- Usikkerhed over det andet køns behov og tilfredsstillelse.
- »Er der forskel på onani og samleje, i forhold til sædafgang og udløsning?«
- Bange for at bekende kulør overfor den, de er forelsket i.
- Generthed over egen og andres nøgne kroppe.
- Manglende accept af pigernes seksualitet og eksperimentering.
- Kønsfordelingen på institutionerne er et problem.
- Mangler viden om, hvordan man kæler med hinanden.
- Problemer med at onani er tabubelagt, og at de derfor ikke kan tale om det, eller fortælle at de gør det.
- Drengene tænker kun på sig selv – de glemmer pigen.
- Lære at skelne seksualitet og kærlighed.
- Lære at snakke om sine følelser og at formulere, hvad der er godt for lige netop dig seksuelt.
- Lære at man kan bolle uden »pik-i-hul syndromet«.
- Sex på tværs af køn og alder.
- Forberedes ikke på, at det første samleje ofte er en skuffelse.
- Problemer med gynækologiske undersøgelser.
- Lære at acceptere et nej.